

1. ΜΟΝΗ ΛΥΣΗ Η ΕΞΟΔΟΣ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ

Μέσο: ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 27/02/2018 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 27/02/2018

Σελίδα: 2

2

Τρίτη
27 Φεβρουαρίου
2018

Φιλελεύθερος Cover story ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ

Μόνη λύση η έξοδος στις αγορές

ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΖΑΜΠΟΥΚΑ

Ισως το μεγαλύτερο έλλειμμα της ελληνικής οικονομίας να βρίσκεται στην κακή διαχείριση της αγροτικής παραγωγής. Από το νεοσύστατο κράτος του 1830 μέχρι και σήμερα, τα εγγενή προβλήματα, σε συνδυασμό με το πελατειακό κράτος, εγκλώβισαν τους Έλληνες αγρότες σε έναν ιδιότυπο κρατισμό και σε μία διαρκή εξάρτηση, εμποδίζοντας την εξωστρέφη ανάπτυξη και την ασπασμοποίηση της κοινωνίας. Κάποιες από τις σημαντικότερες αγκυλώσεις είναι η έλλειψη εθνικού κτηματολογίου, η μικροϊδιοκτησία, η επιχειρηματική ανωριμότητα των αγροτών, το κενό τεχνολογίας, η αδυναμία σύνδεσης παραγωγικότητας και επιστημονικής έρευνας και οπωσδήποτε η συνεχής τάση του ελληνικού κράτους να ελέγχει με την επιδοτούμενη πολιτική του την αγροτική οικονομία.

Οι συνέπειες είναι αποκαρδιωτικές σε οικονομικό, περιβαλλοντικό, κοινωνικό, πολιτικό και κυρίως πολιτισμικό επίπεδο. Η χώρα συνεχίζει ακόμα και σήμερα να μην αξιοποιεί τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, μετατρέποντας τους Έλληνες αγρότες σε «δημοίους υπαλλήλους», σταζόμενους από

τις ενισχύσεις της Ε.Ε. και αδιάφορους για τη δημιουργία υπεραξίας στα προϊόντα τους.

Σύμφωνα με τη μελέτη του συντάκτη ερευνών του ΔΙΚΤΥΟΥ, Γιάννη Δούκα, που θα παρουσιαστεί το ερχόμενο Σάββατο στο Delphi Economic Forum, η επικείμενη έξοδος στις διεθνείς αγορές πρέπει να αποτελέσει κεντρικό πολιτικό στόχο για τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη του ελληνικού πρωτογενούς τομέα. Παρουσιάζοντας μία συγκριτική μελέτη της αγροτικής παραγωγικότητας μεταξύ Ελλάδας, Ολλανδίας και Ισραήλ, η μελέτη προσπαθεί να χαρτογραφήσει το εξαγωγικό δυναμικό του γεωργικού τομέα και την προστιθέμενη αξία της στην ελληνική οικονομία.

Λαμβάνοντας υπόψη τη μελέτη, η Ελλάδα, μια χώρα με ποικίλα μικροκλίματα που ευνοεί την παραγωγή διαφόρων προϊόντων, παρουσιάζει μια διαχρονικά ελλειμματική εμπορική ισορροπία των γεωργικών προϊόντων. Η ανπισυμία αυτή γίνεται ακόμη πιο έντονη, δεδομένου ότι η ελληνική γεωργία, κατά τη διάρκεια των τελευταίων τριάντων δεκαετιών, λειτουργεί σε προστατευτικό πλαίσιο, εξασφαλισμένο από την Κοινή Αγροτική Πολιτική της Ε.Ε.

Αντίθετα, στο Ισραήλ, η επένδυση σε τεχνολογικές αιχμές που εκσυγχρονίζουν τις γεωργικές δραστηριότητες έχει γίνει το κεντρι-

κό πολιτικό κίνητρο. Από το 2004 οι δαπάνες έρευνας και τεχνολογίας αυξήθηκαν στο 17% του γενικού προϋπολογισμού που προορίζεται για τον γεωργικό τομέα. Λόγω του μεγέθους των εδαφών που καλύπτονται από την έρημο, έχουν αναπτυχθεί σημαντικές καινοτομίες στην άρδευση, όπως η μέθοδος σταγόνων και οι μικρο-αρδευτικές υποδομές, οι οποίες χρησιμοποιούνται, εξάλλου, σε παγκόσμιο επίπεδο. Επιπλέον, το Ισραήλ έχει αναπτύξει μεθόδους για την επισκόπηση της κατάστασης των υδάτων από άποψη ποιότητας και ποσότητας. Τέλος, υπάρχει ιδιαίτερη έμφαση στη γεωργική επιχειρηματικότητα, παρέχοντας στους παραγωγούς εργαλεία ηλεκτρονικού επιχειρείν που τους επιτρέπουν να ελέγχουν την πορεία παραγωγής, τα δίκτυα διαθεσιμότητας και τις δυνατότητες περαιτέρω επέκτασης των μονάδων παραγωγής τους.

Επιπλέον, η Ολλανδία είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος εξαγωγέας γεωργικών προϊόντων σε παγκόσμιο επίπεδο, αμέσως μετά τις ΗΠΑ. Οι συνολικές εξαγωγές γεωργικών προϊόντων εκτιμάται ότι έφτασαν το ποσό των 82,4 δισ. ευρώ, το 2015, κυρίως στις αγορές της Ε.Ε. Γενικότερα, εξαγεί πολλά και διαφορετικά γεωργικά προϊόντα και κατατάσσεται μεταξύ των τριών μεγαλύτερων παραγωγών παγκοσμίως,

μαζί με την Ισπανία και τις ΗΠΑ.

Οι παραπάνω παρατηρήσεις μεταφράζονται στην εξής διαπίστωση: στην Ολλανδία τα 45 εκατ. στρέμματα αγροτικής καλλιέργειας παράγουν αγροτικά προϊόντα αξίας 74 δισ. ευρώ, που σημαίνει 1.700 ευρώ ανά στρέμμα. Στο Ισραήλ, τα 5,8 εκατ. στρέμματα αγροτικής καλλιέργειας συνιστούν αξία παραγωγής 7,5 δισ. ευρώ, με αποτέλεσμα 1.290 ευρώ ανά στρέμμα. Και στην Ελλάδα, τα 37 εκατ. στρέμματα αγροτικής καλλιέργειας, με αξία παραγωγής 7 δισ. ευρώ δίνουν 190 ευρώ ανά στρέμμα!

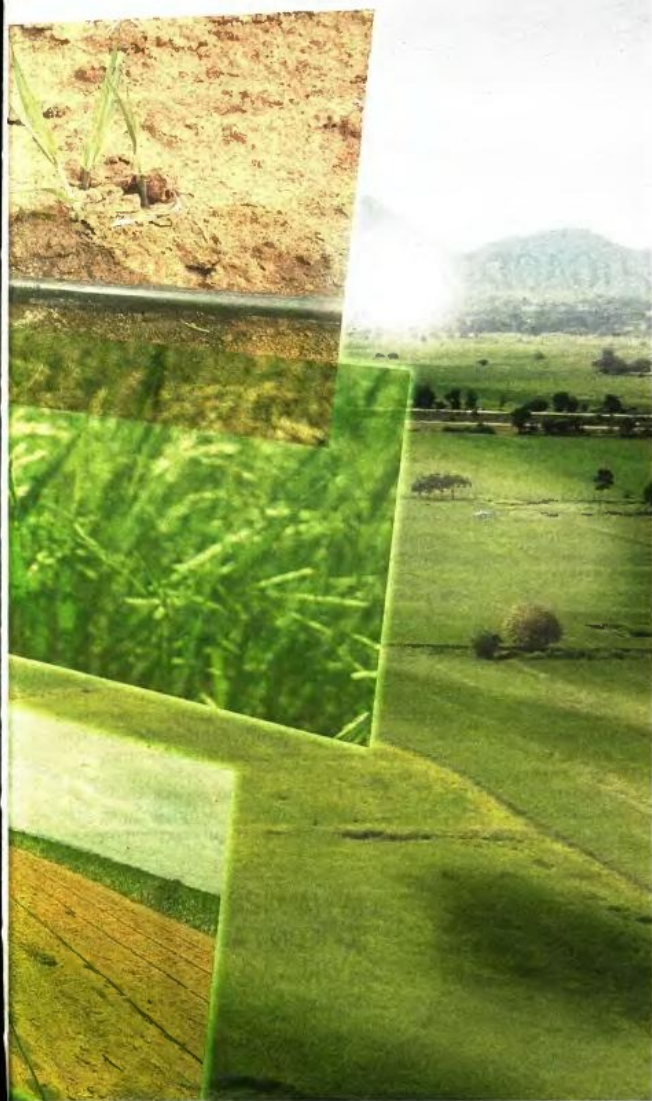
Η Άννα Διαμαντοπούλου

Η πρώην υπουργός και πρόεδρος του ΔΙΚΤΥΟΥ Άννα Διαμαντοπούλου, η οποία θα συμμετάσχει στο σχετικό πάνελ των Δελφών, επισμαίνει ότι στον 21ο αιώνα ο αγροτικός τομέας πρέπει να είναι ο μεγάλος πρωταγωνιστής στο νέο παραγωγικό μοντέλο της Ελλάδας, αλλά και στη νέα εποχή της Δ' Βιομηχανικής Επανάστασης. Επαναστατικές εξελίξεις που αφορούν την τεχνολογία, τα γονιδιώματα, τις νέες μορφές επιχειρηματικής συνεργασίας στον αγροτικό τομέα αλλάζουν τα δεδομένα σε όλον τον πλανήτη. Η οπσμία του πολιτικού οράματος και της πολιτικής στοχοθεσίας φαίνεται καθαρά στο Ισραήλ και την Ολλανδία,

Cover story

Φιλελεύθερος

νας και εκπαίδευσης. Οι ολλανδικές δημόσιες επενδύσεις στη γεωργική έρευνα άρχισαν να αποδίδουν ήδη πριν από έναν αιώνα. Το εμπόριο επωφελήθηκε επίσης από την Κοινή Αγροτική Πολιτική της Ε.Ε. (ΚΑΠ) και την υλοποίηση της ενιαίας αγοράς. Στο μέλλον, τα ανοικτά σύνορα θα είναι καθοριστικής σημασίας για την ενίσχυση του παγκόσμιου εμπορίου και των επενδύσεων. Η οικονομική ανάπτυξη είναι η δόνημη για τη μείωση της φτώχειας και την καταπολέμηση της πείνας. Η τρίτη είναι το οικονομικό «clustering» (συσπείρωση). Η περιοχή Westland, κοντά στο λιμάνι του Ρότερνταμ, είναι παγκοσμίως γνωστή για τα θερμκήπιά της. Υπάρχουν επίσης συνεργατικά σχήματα γαλακτοπαραγωγής, επιχειρήσεις σπόρων και επεξεργασίας κακάο. Η τέταρτη κινητήρια δύναμη είναι η συνεργασία μεταξύ κυβέρνησης, ιδιωτικού τομέα και ινστιτούτων γνώσης. Στην Ολλανδία και τα τρία αυτά μέρη συνεργάζονται στενά στις κυβερνητικές πολιτικές σε τομείς όπως η διαχείριση του κλίματος και των υδάτων. Λόγω της επιτυχίας της, η προσέγγιση αυτή ονομάζεται συχνά «το χρυσό τρίγωνο» (κυβέρνηση, επιχειρήσεις και ινστιτούτα Ε & Α).

Η πέμπτη και τελευταία δύναμη είναι ο σκοπός που υπηρετούμε. Ο κόσμος μας αντιμετωπίζει πολλές μεγάλες προκλήσεις, όπως η αύξηση του πληθυσμού, η κλιματική αλλαγή, η ρύπανση του περιβάλλοντος και η παγκόσμια πείνα και φτώχεια. Για να δοθεί μια κατάλληλη απάντηση σε αυτές τις απειλές, η γεωργία πρέπει να γίνει ολοένα και πιο βιώσιμη. Ο τελικός σκοπός είναι ο ολλανδικός γεωργικός τομέας να αποτελέσει μέρος μιας διεθνούς και εξελιγμένης κυκλικής οικονομίας.

Η πολιτική του Τελ Αβίβ

Ο Ayal Kimhi, καθηγητής Αγροτικής Οικονομίας στο Hebrew University και αντιπρόεδρος του Ιδρύματος Shofresh του Ισραήλ, αποδίδει την εντυπωσιακή γεωργική ανάπτυξη της χώρας του στις σκληρές φυσικές συνθήκες και ιδιαίτερα στην έλλειψη νερού. Αυτό ανάγκασε την κυβέρνηση να επενδύσει σε μεγάλο βαθμό σε υποδομές, όπως ο Εθνικός Μεταφορέας Νερού, και στην ανάπτυξη τεχνολογιών, όπως η άρδευση με σταγόνες. Υπό αυτή την έννοια, η διοκτέτευση της δημόσιας στήριξης της γεωργίας στις επενδύσεις, παρά στις άμεσες πληρωμές υπήρξε βασικός παράγοντας για την προώθηση της τεχνολογικής προόδου στην ισραηλινή γεωργία. Ο ανθρώπινος παράγοντας είναι επίσης καθοριστικός σε αυτό το θέμα, διότι μόνο οι ταλαντούχοι και μορφωμένοι αγρότες θα μπορούσαν να εκμεταλλευτούν πλήρως τις σύγχρονες τεχνολογίες παραγωγής. Ο ανθρώπινος παράγοντας υποστηρίχθηκε από μια πολύ επιτυχημένη υπηρεσία επέκτασης, η οποία χρηματοδοτήθηκε αρχικά από την κυβέρνηση. Ένας άλλος βασικός παράγοντας είναι η συνεργασία. Οι συνεταιρισμοί επιτρέπουν στους μικροκαλλιεργητές να επωφεληθούν από τις οικονομικές κλίμακας κατά την αγορά και την εμπορία και να αποφορύνουν τους πιστωτικούς περιορισμούς. Παρ' όλο που αυτά θα μπορούσαν να αποτελέσουν παράδειγμα για την Ελλάδα, πρέπει να θυμόμαστε ότι υπάρχει μια εναλλακτική πλευρά για την αγροτική ανάπτυξη και αυτή είναι η ικανότητα της γεωργίας να παρέχει αξιοπρεπή διαβίωση στις αγροτικές οικογένειες. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η τεχνολογική ανάπτυξη αυξάνει τα πλεονεκτήματα των μεγάλων γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Στην Ολλανδία τα 45 εκατ. στρ. καλλιέργειας παράγουν προϊόντα αξίας 74 δισ. ευρώ, που σημαίνει 1.700 ευρώ ανά στρ. Στο Ισραήλ, τα 5,8 εκατ. στρ. συνιστούν αξία 7,5 δισ. ευρώ, με αποτέλεσμα 1.290 ευρώ ανά στρ. Και στην Ελλάδα, τα 37 εκατ. στρ. καλλιέργειας, με αξία παραγωγής 7 δισ. ευρώ δίνουν 190 ευρώ ανά στρέμμα!

όπου δυνάμεις της διοίκησης, των πανεπιστημίων και των επιχειρήσεων οργανώνονται και συνεργάζονται προς την κατεύθυνση υλοποίησης των εθνικών στόχων. Η χώρα μας με ισχυρό συγκριτικό πλεονέκτημα το κλίμα και την ποικιλία προϊόντων υψηλής ποιότητας θα μπορούσε να μεγιστοποιήσει τις δυνατότητές της εάν θέσει έναν σαφή εθνικό στόχο που θα πατάει στο τρίπτυχο αγροτική ανάπτυξη με δημιουργία θέσεων εργασίας, εξαγωγές με ποιότητα και ποσότητα και ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στην αγροτική περιοχή.

Το θαύμα της Ολλανδίας

Ο Aldrik Gierveld, αναπληρωτής γενικός διευθυντής Γεωργίας & Φύσης στο υπουργείο Γεωργίας της Ολλανδίας, συμπεριλαμβάνει τα πλεονεκτήματα της χώρας στις πέντε κινητήριες δυνάμεις της αγροτικής ανάπτυξης. Η πρώτη είναι η ανοικτή οικονομία της Ολλανδίας. Για αιώνες η ολλανδική βιομηχανία μεταποίησης γεωργικών προϊόντων απολάμβανε ελεύθερο εμπόριο και ανοικτά σύνορα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα έναν δυνατό ανταγωνισμό, γεγονός που υποχρέωσε τις εταιρείες να μειώσουν το κόστος και να καινοτομήσουν στις διαδικασίες παραγωγής τους και στο μάρκετινγκ και τις πωλήσεις. Η δεύτερη είναι το σύστημα έρευ-